ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Наглядової ради
АТ «Оператор ринку»
від 21.07.2023
Протокол № 11

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію системи управління ризиками в АТ «Оператор ринку»

Київ 2023

1. Загальні положення

1.1. Основні положення та терміни.

1.1.1. Це Положення розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про акціонерні товариства», стандартів корпоративного управління, зокрема Стандарту № 4 «Корпоративне управління в професійних учасниках ринків капіталу та організованих товарних ринків. Організація та функціонування системи внутрішнього контролю в професійних учасниках, які не належать до підприємств, що становлять суспільний інтерес та до системно важливих професійних учасників», затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) від 30 грудня 2021 року № 1291 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2022 року за № 263/37599, та інших нормативно-правових актів НКЦПФР та міжнародних документів, які регламентують принципи корпоративного управління та управління ризиками.

1.1.2. Це Положення визначає основні цілі та принципи управління ризиками, які виникають за всіма напрямами діяльності акціонерного товариства «Оператор ринку» (далі – АТ «Оператор ринку», Товариство) на всіх організаційних рівнях, та встановлює обов'язкові мінімальні вимоги щодо організації в Товаристві комплексної та адекватної системи управління ризиками.

1.1.3. Терміни, що використовуються у цьому Положенні, вживаються у таких значеннях:

звітування – підготовка та надання управлінської звітності про стан та результати діяльності Товариства, яка використовується керівником Товариства для планування, моніторингу, контролю та прийняття відповідних управлінських і економічних рішень, з метою забезпечення оперативного та ефективного управління ресурсами Товариства, оцінки ризиків, на які наражається Товариство, та їх мінімізації;

ідентифікація ризиків – пошук, визначення та опис ризиків, які можуть допомагати або перешкодити Товариству у досягненні її цілей. Визначення ризиків проводиться за категоріями та видами;

інформаційна система – сукупність технічних засобів, методів, процедур і персоналу, що забезпечують реєстрацію, зберігання, опрацювання та своєчасне формування достовірної інформації для звітування (інформування), аналізу та прийняття управлінських рішень щодо управління ризиками;

контроль ризиків – комплекс заходів, що здійснюється на всіх організаційних рівнях Товариства та спрямований на визначення обставин, які можуть впливати на Товариство і управління пов'язаними з цими подіями ризиками, а також дотримання визначеного Товариством ризик-апетиту з метою забезпечення фінансової стабільності, надійності і безперервної діяльності Товариства, з урахуванням стратегії його розвитку;

культура управління ризиками – дотримання визначених Товариством принципів, правил, норм, спрямованих на поінформованість усіх працівників Товариства щодо прийняття ризиків та управління ризиками;

ліквідність Товариства – спроможність Товариства фінансувати зростання своїх активів та виконувати свої зобов'язання у належні строки, не зазнаючи при цьому неприйнятних втрат;

мінімізація ризиків – комплекс заходів, що включають прогнозування ризиків, визначення їх імовірних розмірів та наслідків, розробку і реалізацію заходів щодо попередження або зменшення пов'язаних із ними втрат (збитків), спрямованих на підтримання ризиків на рівні, що знаходиться в межах визначеного Товариством ризик-апетиту та не створює загрози для інтересів суб'єктів господарювання, що мають договірні відносини з Товариством, інших кредиторів, власників Товариства і його фінансової стійкості;

моніторинг ризиків – систематичний збір та обробка інформації про ризики, направлені на забезпечення ефективного контролю за рівнем (величиною) ризиків, з метою інформування структурних підрозділів та керівника Товариства про ризики та поліпшення процесу прийняття рішень щодо управління ризиками;

оцінка ризиків – визначення величини (рівня) ризиків за допомогою кількісних та якісних показників для формування мотивованого судження Товариства щодо рівня ризиків;

внутрішній аудитор – постійно діючий працівник, який є складовою системи внутрішнього контролю, підпорядкованим та підзвітним безпосередньо члену Наглядової ради – голові комітету з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу;

менеджер з управління ризиками – постійно діючий працівник, що обирається та призначається рішенням Наглядової ради Товариства, та який виконує функції з управління ризиками Товариства та відповідає за розроблення, впровадження внутрішніх положень (локальних нормативно-правових актів) і процедур управління ризиками відповідно до визначеної Товариством стратегії та політики управління ризиками;

профіль ризику – сукупність показників ризику та інших відомостей, що характеризують здатність Товариства наражатися на різні види ризиків з урахуванням стратегії та бізнес-плану розвитку Товариства, а також стратегії та політики управління ризиками, що приймаються Товариством;

реєстр ідентифікованих ризиків - це інструмент управління ризиками, який використовується для документування, організації та моніторингу ризиків, які були ідентифіковані в рамках діяльності Товариства. Його основною метою є забезпечення систематичного підходу до управління ризиками і забезпечення належної уваги до потенційних загроз і можливостей.

ризик – можливість настання події, що матиме негативний вплив на здатність Товариства ефективно виконувати завдання і функції та досягати визначеної мети, стратегічних та інших цілей діяльності;

ризик-апетит – сукупна величина ризику, яку Товариство може приймати в процесі діяльності з метою забезпечення отримання прибутку або досягнення інших цілей, передбачених стратегією та бізнес-планом розвитку Товариства;

система управління ризиками – сукупність дій та політик, методик і процедур управління ризиками, за допомогою яких Товариство здійснює систематичний процес виявлення, ідентифікації, оцінки, моніторингу, контролю, звітування та мінімізації всіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях, з метою оцінки достатності внутрішнього капіталу Товариства для покриття всіх видів ризиків, рівня ліквідності Товариства, з урахуванням профілю ризиків, ринкових і макроекономічних умов, взаємозв'язків між різними видами ризиків та забезпечення належного звітування щодо управління ризиками;

управлінські рішення – результат вибору методів і способу дій, здійснений керівником, що спрямований на досягнення результатів відповідно до законодавчо визначених функцій та завдань, мети стратегічних та інших цілей, планів щодо діяльності Товариства.

Інші терміни, які вживаються в цьому Положенні, використовуються в значеннях, визначених законами України та іншими нормативно-правовими актами України.

1.2. Основні види ризиків Товариства.

1.2.1. Товариство на постійній основі здійснює виявлення, ідентифікацію, оцінку, моніторинг, контроль, звітування та мінімізацію всіх видів ризиків, на які воно наражається/може наражатися під час діяльності, джерел їх виникнення та забезпечує належне управління такими ризиками.

1.2.2. Ризики Товариства оцінюються по кожному окремому виду діяльності Товариства.

1.2.3. Товариство забезпечує комплексну оцінку основних видів ризиків, а саме:

нормативно-правовий ризик – це ризик, ймовірність виникнення якого пов’язана із відсутністю, суперечністю або нечіткою регламентацією виконання функцій, процесів чи операцій у відповідних нормативно-правових актах, законодавчими змінами;

операційно-технологічний ризик – це ризик, ймовірність виникнення якого пов’язана із порушенням термінів, формату подання документів, розподілу повноважень з виконання функцій, процесів чи операцій;

програмно-технічні ризики – це ризики, ймовірність виникнення яких пов’язана з браком прикладного програмного забезпечення або його адаптації відповідно до вимог нормативно-правових актів, неналежною роботою або відсутністю необхідних технічних засобів тощо;

фінансово-господарські ризики – це ризики, ймовірність виникнення яких пов’язана із фінансово-господарським станом Товариства, зокрема, неналежним ресурсним, матеріальним забезпеченням;

фінансові ризики – це ризики, пов’язані із ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів);

кадрові ризики – це ризики, ймовірність виникнення яких пов'язана з недостатністю персоналу, його професійною підготовкою та/або незалежним виконанням посадових обов'язків тощо;

репутаційний ризик – це дії або події, які можуть негативно вплинути на репутацію Товариства;

ризики інформаційної безпеки – це ризики, пов'язані із впливом на конфіденційність, цілісність та доступність інформації, яка використовується Товариством;

зовнішні ризики – це потенційні події, які є зовнішніми відносно Товариства та ймовірність виникнення яких не пов'язана з виконанням контролю відповідних процесів і операцій.

1.2.4. Під час перегляду ризиків враховуються зміни в економічному та нормативно-правовому середовищі, внутрішніх і зовнішніх умовах діяльності Товариства, а також відповідно до нових та переглянутих завдань чи цілей діяльності.

2. Вимоги до системи управління ризиками Товариства та її організаційної структури

2.1. Система управління ризиками.

2.1.1. Товариство створює комплексну та адекватну систему управління ризиками з урахуванням особливостей своєї діяльності, характеру, обсягів операцій Товариства, профілю ризиків та системної важливості Товариства.

2.1.2. Система управління ризиками Товариства, у тому числі на консолідованій основі, повинна забезпечувати своєчасне (на ранній стадії) виявлення, ідентифікацію, оцінку, моніторинг, контроль, звітування та мінімізацію всіх суттєвих ризиків, ліквідності Товариства по відношенню до його профілю, ризиків, ринкових і макроекономічних умов.

Система управління ризиками Товариства має щонайменше охоплювати всі види ризиків, наведені у підпункті 1.2.3 пункту 1.2 глави 1 цього Положення, а також інші види ризиків, на які може наражатись Товариство у своїй діяльності, за всіма напрямами діяльності.

2.1.3. Система управління ризиками має забезпечувати безперервний аналіз ризиків з метою прийняття управлінських рішень щодо мінімізації рівня ризиків та/або рівня втрат за окремими видами діяльності Товариства.

2.1.4. Система управління ризиками Товариства має базуватись на трьох рівнях захисту:

на рівні структурних підрозділів Товариства – контроль першого рівня або лінійний контроль;

на рівні менеджера з управління ризиками – контроль другого рівня;

на рівні перевірки та оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками внутрішнім аудитором – контроль третього рівня.

2.1.5. Товариство для забезпечення створення та ефективного функціонування системи управління ризиками установлює, розподіляє (шляхом

визначення у посадових інструкціях) та доводить до відома відповідальних працівників Товариства їх функціональні обов'язки щодо управління ризиками.

2.1.6. Система управління ризиками Товариства має щонайменше включати:

організаційну структуру;

стиль управління керівництва;

визначення повноважень, відповідальності та підзвітності керівників і працівників;

відповідність і контроль керівника за дотриманням законодавства, бюджетної дисципліни та внутрішніх порядків і процедур;

визначення та опис процесів;

складання та подання звітності про результати діяльності;

інформаційну систему та звітування, систему управління інформаційною безпекою.

2.1.7. Товариство створює та організовує функціонування системи внутрішнього контролю, інформаційної системи та системи управління інформаційною безпекою діяльності Товариства.

2.2. Особливості побудови організаційної структури з управління ризиками.

2.2.1. Процес управління ризиками в Товаристві повинен охоплювати всі організаційні рівні – від рівня керівника Товариства до рівня структурних підрозділів, які безпосередньо приймають та/або генерують ризики.

Товариство забезпечує відображення підходів до побудови організаційної структури з управління ризиками у внутрішніх документах.

2.2.2. Організаційна структура з управління ризиками Товариства має відповідати таким принципам:

дієвість та ефективність – організація постійного процесу управління ризиками, інтегрованого в поточну діяльність Товариства та зрозумілого на всіх організаційних рівнях Товариства;

пруденційність – забезпечення ефективного управління ризиками;

розподіл обов'язків – забезпечення уникнення ситуації, за якої одна особа здійснює повний контроль над функцією чи видом діяльності Товариства;

усебічність та комплексність – охоплення всіх видів діяльності Товариства та його структурних підрозділів;

своєчасність – створення системи управління ризиками з дати набрання чинності цим Положенням;

незалежність – відокремлення функції оцінки ефективності системи управління ризиками від функцій її організації і здійснення;

конфіденційність – недопущення отримання інформації особами, у яких немає повноважень на її отримання;

пропорційність – застосування методів та процедур для створення комплексної та ефективної системи управління ризиками, які відповідають рівням складності операцій, що здійснюються Товариством, та його профілю ризиків;

прозорість – оприлюднення Товариством інформації про управління ризиками.

2.2.3. Товариство створює організаційну структуру з управління ризиками, яка передбачає чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між всіма структурними підрозділами та працівниками Товариства, та їх відповідальність згідно з таким розподілом.

Організаційна структура з управління ризиками має враховувати взаємозамінність працівників, з метою уникнення зменшення ефективності функціонування системи управління ризиками у разі відсутності працівника або його звільнення.

2.2.4. Товариство забезпечує наявність належної кількості кваліфікованих і досвідчених працівників, виходячи з потреб організаційної структури з управління ризиками, напрямів діяльності (бізнес-спеціалізацій) та профілю ризиків.

2.2.5. Товариство визначає функції, обов'язки, повноваження та відповідальність працівників у посадових інструкціях, які, зокрема, мають передбачати функціональні обов'язки кожного працівника Товариства щодо участі у процесі управління ризиками, у тому числі забезпечення належного звітування щодо управління ризиками.

2.2.6. Товариство внутрішніми процедурами визначає механізми та відповідальних за належне забезпечення обміном інформацією між окремими структурними підрозділами Товариства для ефективної взаємодії (співпраці) на всіх організаційних рівнях.

2.2.7. Аналізуючи організаційну структуру, необхідно звертати увагу на:

наявність чіткого опису мети, функцій, завдань і стратегічних цілей діяльності Товариства;

затвердження організаційної структури;

планування діяльності;

розподіл завдань, функцій, повноважень та відповідальності між виконавцями;

напрями і види звітування кожного структурного підрозділу.

2.2.8. Суб'єктами системи управління ризиками Товариства є:

Наглядова рада;

Генеральний директор Товариства;

комітет Наглядової ради Товариства з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу ;

заступники Генерального директора, головний бухгалтер;

менеджер з управління ризиками;

внутрішній аудитор;

структурні підрозділи Товариства.

2.3. Основні завдання і функції Наглядової ради Товариства, комітету Наглядової ради з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу, Генерального директора Товариства.

2.3.1. Наглядова рада Товариства з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконує такі функції:

визначає та затверджує стратегію та політику управління ризиками, процедури управління ними, а також перелік видів ризиків, їх граничних розмірів (ризик-апетиту та толерантності до ризику);

забезпечує відповідність політики управління ризиками стратегії управління ризиками;

контролює ефективність функціонування системи управління ризиками та періодично переглядає стратегію та політику управління ризиками;

забезпечує створення та дотримання культури управління ризиками;

затверджує обов'язки, повноваження та відповідальність Генерального директора Товариства за організацію та функціонування системи управління ризиками;

визначає та затверджує основні засади організаційної структури Товариства;

погоджує призначення та звільнення менеджера з управління ризиками;

сприяє обміну інформацією між Наглядовою радою та Генеральним директором Товариства шляхом регулярного проведення спільних зустрічей, нарад щодо аналізу і необхідності удосконалення функціонування системи управління ризиками;

контролює виконання розроблених Товариством заходів щодо усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, у тому числі встановлених за результатами проведених перевірок внутрішнього аудитора;

забезпечує безперервне функціонування системи управління ризиками;

забезпечує функціонування системи внутрішнього контролю та контролю за її ефективністю;

сприяє уникненню будь-якого конфлікту інтересів Товариства та особистих (приватних) інтересів Генерального директора, у тому числі членів Наглядової ради та працівників Товариства;

2.3.2. Наглядова рада може делегувати частину функцій з управління ризиками Комітету з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу. Наглядова рада забезпечує контроль за виконанням делегованих нею функцій.

2.3.3. Комітет з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконує функції, визначені відповідним Положенням про комітет, а також:

забезпечує виконання функцій та повноважень, визначених Наглядовою радою;

здійснює моніторинг та контроль за виконанням стратегії та політики управління ризиками і дотриманням величини ризик-апетиту Товариства;

контролює своєчасність перегляду собівартості послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів (для послуг, ціни (тарифи) на які не підлягають державному регулюванню) та їх відповідності стратегії розвитку Товариства, а також стратегії та політиці управління ризиками Товариства;

визначає перелік, формат і частоту отримання інформації про ризики, на які наражається Товариство, необхідної для забезпечення виконання своїх функцій і повноважень;

організовує та проводить регулярні зустрічі, наради з метою загального спрямування процесу управління ризиками, у тому числі за результатами розгляду звітів, підготовлених менеджером з управління ризиками, та висновків і рекомендацій внутрішнього аудитора, зовнішніх аудиторів та наглядових органів з питань удосконалення системи управління ризиками;

контролює розробку внутрішніх документів Товариства з питань управління ризиками;

контролює стан виконання заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій та зауважень внутрішнього аудитора, зовнішніх аудиторів та наглядових органів;

контролює стан виконання заходів, розроблених з метою уникнення конфлікту інтересів у Товаристві, та інформує Наглядову раду про їх дотримання;

забезпечує отримання Наглядовою радою інформації про:

рішення Генерального директора Товариства щодо питань, які стосуються управління ризиками;

профіль ризику Товариства;

співвідношення рівня ризику, на який наражається Товариство за окремою послугою та розміру доходу, отриманого за цією послугою;

голова Комітету з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу ініціює (за потреби) скликання позачергового засідання Наглядової ради.

2.3.4. Генеральний директор Товариства є одноосібним виконавчим органом Товариства, підзвітним Наглядовій раді Товариства, який здійснює організацію та забезпечує ефективне функціонування системи управління ризиками Товариства, у тому числі на консолідованій основі.

Генеральний директор Товариства забезпечує постійну взаємодію з Наглядовою радою з питань функціонування системи управління ризиками Товариства, яка має ґрунтуватися на загальноприйнятих принципах корпоративного управління, враховувати послідовність процесів управління ризиками, та передбачати, щонайменше дві складові, а саме: звітування/інформування та надання рекомендацій/пропозицій.

2.3.5. Генеральний директор Товариства з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконує такі функції:

забезпечує розроблення та реалізацію затверджених Наглядовою радою стратегії, політики та інших внутрішніх документів Товариства з питань управління ризиками, що встановлюють порядок організації та реалізації системи управління ризиками в Товаристві;

формує визначену Наглядовою радою організаційну структуру Товариства, у тому числі обов'язки, повноваження, відповідальність, порядок підпорядкування, для реалізації функціонування системи управління ризиками;

здійснює безперервний процес управління ризиками шляхом забезпечення розроблення та застосування ефективних процедур контролю за всіма видами ризиків, що притаманні діяльності Товариства, оцінки їх адекватності та ефективності, періодичного перегляду та внесення необхідних змін;

забезпечує здійснення оцінки ефективності функціонування системи управління ризиками на всіх організаційних рівнях Товариства та за всіма напрямами діяльності Товариства;

забезпечує підготовку та надання Наглядовій раді своєчасних та змістовних звітів щодо:

реалізації стратегії та розвитку Товариства, фінансового плану Товариства, стратегії, політики та інших внутрішніх документів Товариства, документів з питань управління ризиками (включаючи інформацію про толерантність до ризику та ризик-апетит);

рівня всіх видів ризиків, що притаманні діяльності Товариства та/або можуть з'явитися у майбутньому, у тому числі в розрізі нових видів продуктів, послуг, сегментів ринку, напрямів діяльності;

ефективності впроваджених процедур контролю за управлінням ризиками;

забезпечує підготовку та надання Наглядовій раді (за потреби) пропозиції про необхідність внесення змін до стратегії та бізнес-плану розвитку Товариства, фінансового плану, стратегії, політики управління ризиками;

затверджує, в межах компетенції, внутрішні документи з питань управління окремими видами ризиків, а також контролює їх актуалізацію;

забезпечує розроблення політики захисту інформаційних систем та контролює її дотримання;

сприяє уникненню будь-якого конфлікту інтересів та у разі виявлення будь-яких фактів, що свідчать про наявність конфлікту інтересів у Товаристві, інформує Наглядову раду;

забезпечує контроль за доведенням до відома відповідних структурних підрозділів та працівників Товариства інформації про внесені зміни до стратегій та бізнес-плану розвитку Товариства, стратегії, політики та інших внутрішніх документів з питань управління ризиками;

взаємодіє з менеджером з управління ризиками, іншими органами Товариства, які залучені до процесу управління ризиками;

приймає участь у розробці заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій та зауважень внутрішнього аудитора, зовнішніх аудиторів та наглядових органів;

затверджує внутрішні документи про програму навчання та підвищення кваліфікації для себе та інших працівників Товариства, у тому числі які залучені до процесу управління ризиками.

2.4. Основні завдання і функції заступників Генерального директора.

2.4.1. Заступники Генерального директора можуть виконувати різноманітні функції для забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками в Товаристві.

2.4.2. Заступники Генерального директора Товариства з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками виконують такі функції:

приймають участь у реалізації затверджених Наглядовою радою стратегії, політики та інших внутрішніх документів Товариства з питань управління ризиками, що встановлюють порядок організації та реалізації системи управління ризиками в Товаристві;

приймають участь у контролю за доведенням до відома відповідних структурних підрозділів та працівників Товариства інформації про внесені зміни до стратегій та бізнес-плану розвитку Товариства, стратегії, політики та інших внутрішніх документів з питань управління ризиками;

відповідають за координацію різних структурних підрозділів та структурних одиниць, що мають відношення до управління ризиками. Забезпечують спільну спрямованість, обмін інформацією та співпрацю для ефективного виявлення, оцінки та управління ризиками;

взаємодіють з менеджером з управління ризиками, іншими органами Товариства, які залучені до процесу управління ризиками;

приймають участь у розробці заходів щодо оперативного усунення недоліків у функціонуванні системи управління ризиками, виконання рекомендацій та зауважень внутрішнього аудитора, зовнішніх аудиторів та наглядових органів;

2.5. Основні завдання і функції головного бухгалтера.

2.5.1. Головний бухгалтер з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками має виконувати щонайменше наступні функції:

бере участь у виконані фінансового аналізу для оцінки фінансової стійкості Товариства, аналізує фінансові показники, такі як показники рентабельності, ліквідності та платоспроможності, для виявлення можливих ризиків і прогнозування фінансової стабільності;

бере участь у плануванні бюджету Товариства, допомагає установити фінансові цілі, визначити прибуткові та витратні статті, а також враховує ризики та можливості при формуванні бюджету;

відповідає за забезпечення належної фінансової звітності і документування, допомагає встановити процедури збору, аналізу та звітування фінансової інформації, а також забезпечує дотримання вимог регуляторів та стандартів звітності.

співпрацює зі зовнішніми та внутрішніми аудиторами для здійснення фінансових перевірок та оцінки ефективності системи управління ризиками;

взаємодіє з менеджером з управління ризиками, іншими органами Товариства, які залучені до процесу управління ризиками;

2.6. Основні завдання і функції менеджера з управління ризиками.

2.6.1. У Товаристві працює менеджер з управління ризиками, який є підзвітним Наглядовій раді Товариства.

2.6.2. Товариство забезпечує незалежність менеджера з управління ризиками шляхом організації його роботи відокремлено від внутрішнього

аудитора та структурних підрозділів, а також відповідальних осіб за оцінювання ризиків у цих структурних підрозділах.

Менеджер з управління ризиками має бути наділений всіма правами та повноваженнями, необхідними для реалізації його функцій.

2.6.3. Менеджер з управління ризиками з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками має виконувати щонайменше наступні функції:

брати участь у розробці фінансового плану та стратегії Товариства;

брати участь у розробці та впроваджені стратегії, політики та інших внутрішніх документів з питань управління ризиками, що встановлюють порядок організації та функціонування системи управління ризиками в Товаристві, та підтримувати їх в актуальному стані;

забезпечувати функціонування системи управління ризиками шляхом здійснення своєчасного виявлення, ідентифікації, оцінки, моніторингу, контролю, звітування та мінімізації усіх видів ризиків, притаманних діяльності Товариства, та оцінки достатності внутрішнього капіталу і рівня ліквідності Товариства з урахуванням профілю ризиків Товариства, ринкових і макроекономічних умов;

узагальнювати інформацію про ідентифікацію та оцінку ризиків, отриману від структурних підрозділів та за необхідністю надавати власну оцінку поданих ризиків;

здійснювати звітування щодо функціонування системи управління ризиками шляхом регулярної підготовки та надання звітів з питань управління ризиками (не рідше одного разу на квартал) Наглядовій раді, Комітету Наглядової ради з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу та Генеральному директору Товариства;

забезпечувати постійний аналіз всіх видів ризиків, на які наражається Товариство у процесі діяльності, з метою прийняття управлінських рішень щодо мінімізації окремих видів ризиків та/або втрат за окремими видами діяльності Товариства, яким притаманні такі ризики;

проводити кількісну та якісну оцінку ризиків, що притаманні діяльності Товариства;

розробляти та підтримувати в актуальному стані методики та моделі, що використовуються для аналізу впливу різних факторів ризику на фінансовий стан Товариства;

розробляти та запроваджувати процедури для автоматизованого ведення та обробки даних щодо ризиків та порядок отримання даних від інших структурних підрозділів;

здійснювати моніторинг собівартості послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів та їх відповідності стратегії Товариства і стратегії та політиці управління ризиками Товариства;

забезпечувати оперативну підготовку та надання інформації з питань управління ризиками, яка є важливою для прийняття управлінських рішень,

Наглядовій раді, Генеральному директору, та за необхідності внутрішньому аудитору;

визначати профіль ризику Товариства;

готувати та надавати інформацію Наглядовій раді і Генеральному директору Товариства щодо ризиків, які притаманні новим продуктам Товариства, існуючим продуктам, внаслідок внесення змін щодо умов їх надання, для прийняття відповідних управлінських рішень;

забезпечувати координацію роботи з питань управління ризиками з іншими структурними підрозділами Товариства;

надавати пропозиції Наглядовій раді та Генеральному директору Товариства щодо мінімізації впливу ризиків (у розрізі окремих їх видів) на фінансовий стан Товариства та капітал;

надавати пропозиції Наглядовій раді та Генеральному директору Товариства щодо ефективного розподілу капіталу Товариства для покриття окремих видів ризиків.

2.6.4. Товариство з метою забезпечення ефективної роботи менеджера з управління ризиками має передбачити у фінансовому плані достатній розмір ресурсів (фінансування) на утримання цього фахівця (окремо від витрат на утримання та забезпечення функціонування інших структурних підрозділів Товариства).

2.6.5. Наглядова рада встановлює порядок оплати праці менеджера з управління ризиками, який не залежить від рівня ризиків, що притаманні діяльності Товариства, та не стимулює до порушення незалежності діяльності цього фахівця.

2.6.6. Менеджер з управління ризиками має бути особисто та фінансово незалежним від працівників інших підрозділів та посадових осіб Товариства.

2.6.7. Менеджер з управління ризиками не може залучатися до виконання функцій та повноважень, не пов'язаних з управлінням ризиками Товариства, та здійснювати контроль за іншими напрямами діяльності Товариства, крім комплаєнсу.

2.7. Структурні підрозділи з метою забезпечення ефективності функціонування системи управління ризиками мають виконувати щонайменше наступні функції:

забезпечувати, в межах компетенції, постійний аналіз ризиків, на які наражається Товариство у процесі діяльності;

проводити кількісну та якісну оцінку ризиків, що притаманні діяльності Товариства;

готувати та надавати менеджеру з управляння ризиками реєстр ідентифікованих ризиків Товариства, який включає ідентифікацію та оцінку ризиків;

взаємодіяти з менеджером з управління ризиками, іншими органами Товариства, які залучені до процесу управління ризиками;

2.8. Основні вимоги до побудови інформаційних систем і звітування.

2.8.1. Товариство створює інформаційні системи, які мають бути адекватними (як в період здійснення діяльності Товариства в звичайних умовах, так і під час виникнення непередбачуваних (стресових) подій) для вимірювання, оцінки та звітування про розмір, структуру та якість здійснюваних Товариством операцій у розрізі видів ризиків, продуктів та контрагентів.

2.8.2. Інформаційні системи Товариства з метою забезпечення ефективності та адекватності функціонування системи управління ризиками мають щонайменше забезпечувати:

ідентифікацію, оцінку, моніторинг та контроль усіх видів ризиків на всіх організаційних рівнях;

правильне визначення профілю ризику Товариства;

отримання даних про розмір усіх видів ризиків у розрізі напрямів діяльності Товариства, послуг, продуктів, контрагентів, видів активів, галузей тощо;

звітування про результати діяльності Товариства, розміри ризиків, на які наражається Товариство, та їх оцінку шляхом підготовки відповідної звітності;

регулярні і зрозумілі процеси щодо обміну та отримання інформації з питань управління ризиками;

участь Генерального директора Товариства в процесі прийняття рішень щодо управління ризиками.

2.8.3. Товариство забезпечує належне документування процедур (правил, методик, політик тощо), які встановлюють вимоги до процесів накопичення даних про розміри ризиків, на які наражається Товариство, і звітування про них.

2.8.4. Товариство визначає форми звітності з питань управління ризиками з урахуванням потреб конкретного користувача: органів управління та контролю Товариства, структурних підрозділів, працівників Товариства, наглядових органів тощо.

2.8.5. Наглядова рада встановлює вимоги до форм управлінської звітності з питань управління ризиками з урахуванням стратегії, характеру, масштабів та видів діяльності, а також профілю ризиків Товариства.

2.8.6. У Товаристві запроваджено ефективний обмін інформацією за різними напрямами, а саме:

вертикально знизу вгору, щоб Наглядова рада і керівник Товариства знали і усвідомлювали ризики, на які наражається Товариство, та адекватно реагували, організовували та контролювали роботу Товариства;

вертикально згори вниз, щоб інформація про стратегію та політику Товариства з управління ризиками доводилася до відома всіх управлінських рівнів та інших працівників, яких залучено до управління інформаційною безпекою та обміном інформацією;

горизонтально, щоб інформація, якою володіє один структурний підрозділ Товариства, надавалась іншому структурному підрозділу, якому вона необхідна для виконання своїх функцій.

2.8.7. Підходи до організації процесу звітування мають, зокрема, передбачати:

процедури щодо узгодження даних управлінської звітності з даними щодо ризиків;

механізми здійснення виправлень і перевірок даних в автоматизованому та ручному режимі;

належні процедури (перевірені та адаптовані) для ідентифікації, звітування і пояснення помилок у базі даних (у разі їх виявлення).

2.8.8. Товариство встановлює у внутрішніх документах періодичність підготовки та строки надання управлінської звітності на всіх організаційних рівнях Товариства, включаючи рівень керівників Товариства та структурні підрозділи, які безпосередньо приймають та/або генерують ризики.

3. Процес оцінки ризиків

3.1. Товариство здійснює оцінку ризиків на постійній основі з метою їх своєчасного попередження, виявлення та усунення.

3.1.1. Оцінка ризиків – визначення ступеню ризиків суб'єктом внутрішнього контролю за критеріями ймовірності виникнення ризиків та їх впливу на спроможність суб'єктів внутрішнього контролю виконувати завдання і функції для досягнення ними мети, місії, стратегічних пріоритетів та стратегічних цілей Товариства.

3.1.2. Ступінь ризиків визначають за такими критеріями:

ймовірність ризику – міра ймовірності події, виражена числом від 0 до 1, де 0 означає неможливість, а 1 означає абсолютну впевненість або виражена у відсотках від 0 до 100, що може негативно вплинути на діяльність товариства.

За ймовірністю виникнення ризики оцінюються за такими критеріями:

рідко/майже не можливо – ймовірність виникнення дуже низька (з вірогідністю 0-24%). Рівень ризику (бал) – 1;

малоймовірно – ймовірність виникнення віддалена (з вірогідністю 25-50%). Рівень ризику (бал) – 2;

можливо – ймовірність виникнення ризику в продовж 1-2 років (з вірогідністю 51-74%). Рівень ризику (бал) – 3;

часто/очікується – ризик існує або очікується (з вірогідністю 75-100%). Рівень ризику (бал) – 4.

Вплив ризику – вплив такої події, у разі її виникнення, на виконання закріплених завдань та функцій діяльності Товариства.

За впливом на спроможність Товариства реалізувати визначені операційні цілі ризики оцінюються за такими критеріями:

низького рівня впливу – ризики, вплив яких призводить до обмеженого або мінімального зниження спроможності, що може заважати продовженню виконання завдань та функцій за одним напрямом діяльності, при цьому можливе швидке відновлення у роботі;

середнього рівня впливу – ризики, вплив яких призводить до суттєвого зниження/втрати спроможності, що може заважати продовженню виконання

завдань та функцій за одним/декількома напрямами діяльності, при цьому можливе швидке відновлення у роботі;

високого рівня впливу – ризик, вплив яких призводить до значного зниження/втрати спроможності, що може заважати продовженню виконання завдань та функцій за двома і більше напрямами діяльності. Можливе повільне відновлення у роботі;

дуже високого рівня впливу – ризики, вплив яких призводить до відсутності можливості продовжувати звично виконувати завдання та функції. Повсюдний збій за всіма напрямами діяльності, суттєва втрата спроможностей, повільне відновлення у роботі.

3.1.3. Оцінивши ризики, менеджер з управління ризиків обирає для кожного з цих ризиків один із чотирьох основних способів реагування на нього: зменшення, прийняття, розділення чи уникнення ризиків.

Зменшення ризику означає вжиття заходів, які сприяють зменшенню або повному усуненню ймовірності виникнення ризиків та/або їх впливу, та включає низку щоденних операційних рішень, у тому числі заходи контролю.

Прийняття ризику означає, що жодних дій щодо нього не робитиметься. Такі рішення приймаються, якщо за результатами оцінки ризику виявляється, що його вплив на діяльність буде мінімальним (ризик оцінено як низький); витрати на заходи контролю будуть надто високими; відсутні засоби впливу щодо запобігання настання негативних наслідків.

Розділення (розподіл, передача) ризику передбачає зменшення ймовірності виникнення або впливу ризику шляхом його перенесення або розподілу (поділу) частини цього ризику з іншими заінтересованими сторонами/учасниками.

Уникнення ризику означає призупинення (припинення) діяльності (завдань, функцій, операцій), що призводить до підвищення ризику (вирішення питання доцільності нового заходу або продовження певного проекту тощо).

3.1.4. Під час прийняття рішення щодо заходів реагування на ризик враховується:

оцінка ризику (низький, середній, високий, дуже високий);

витрати, пов’язані з реагуванням на ризик, порівняно з отриманою вигодою від його зменшення;

вірогідність створення додаткових ризиків обраним способом реагування на ризик.

4. Звітність з питань управління ризиками.

4.1. Товариство щороку до 31 жовтня звітує до Міністерства енергетики України щодо запровадженої в Товаристві системи управління ризиками згідно із встановленими формами, а саме:

реєстр ідентифікованих ризиків Товариства в системі Міністерства енергетики України (додаток 1) (крім ризиків корупції, звітування по яким відбувається відповідно до вимог чинного законодавства);

план з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів;

інформацію про ідентифікацію та оцінку ризиків.

4.2. Менеджер з управління ризиками узагальнює інформацію, отриману від структурних підрозділів, формує узагальнений реєстр ідентифікованих ризиків та звітує щодо функціонування системи управління ризиками, шляхом регулярної підготовки та надання звітів з питань управління ризиками (не рідше одного разу на квартал та/або на вимогу) Наглядовій раді, Комітету Наглядової ради з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу та Генеральному директору Товариства;

4.3. Структурні підрозділи (не рідше одного разу на квартал та/або на вимогу) надають менеджеру з управління ризиками, опрацьовану, проаналізовану інформацію про ідентифікацію та оцінку ризиків у реєстрі ідентифікованих ризиків.

Додаток 1

Реєстр ідентифікованих ризиків АТ «Оператор ринку»

№ з/п	Назва ризику	Структурний підрозділ	Загальна оцінка ідентифікованих ризиків відповідно до матриці оцінки ризиків			Залишковий ризик (його оцінка)	Примітки
			Оцінка ймовірності ризику	Оцінка впливу ризику	Загальна оцінка ризику за ймовірністю та впливом		
1	2	3	4	5	6	7	8
Назва функції:							
Назва процесу:							
1							
2							
3							
4							

_____ _____ _____

(підпис) (Ім’я ПРІЗВИЩЕ)